

...a bit more detailed Socrates/Erasmus report...

language: slovak

This document is licensed under the GNU/FDL license. Please read it at
<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>

No guarantee is made regarding the validity or correctness of information in this paper.

Tento dokument je určený študentom – účastníkom programu Sokrates/Erasmus, ktorí si vybrali ako destináciu Rzeszowskú univerzitu v Poľsku. Obsahuje poznatky a rady, ktoré som získal počas letnosemestrálneho pobytu v akademickom roku 2005/2006 a rozhodol som sa nenechať si ich pr seba. Verím, že informácie v tejto publikácii využijete pomôžu rýchlejšie a menej bolestnejšie sa v novom prostredí zorientovať. Doplňujúce informácie a niektoré zaujímavosti z pobytu si môžete prečítať na blogovom občasníku, ktorý som počas prebývania v Poľsku písal: <http://josewpolsce.blogspot.com>.

Informace, to je moc. Kdo to řek'?

Knowledge is power. Who said that?

Nevim.

I don't know.

Já taky ne.

Nor do I.

(seriál Červený trpaslík, ep. Návrat v červeném I. (VIII. série), dialóg – Lister a Rimmer)

Majte prosím na pamäti, že niektoré informácie už nemusia byť aktuálne. Tento dokument má vysoko neoficiálny charakter a subjektívne názory autory nemusia ani v najmenšom zodpovedať realite.

Príjemný pobyt v zahraničí, veľa úspechov nielen pri štúdiu a mnoho nových a zaujímavých zážitkov vám praje,

josé alias Ing. Jozef Říha
študent doktorského štúdia na FaME – Zlín
autor

Tento PDF súbor je uverejnený pod licenciou GNU/FDL (Free Documentation License): [plné znenie \(český výťah\)](#). Zdrojový dokument (v normovanom formáte ODT) spolu s fotografiami v pôvodnom rozlíšení a kvalite je dostupný po odôvodnenej žiadosti na e-mailovej adrese jose1711@gmail.com.

Rád by som poďakoval svojim poľským priateľom – menovite Rafałovi Kuźmowi a Ani Kotowicz – za pomoc pri opravách pravopisných chýb a za poskytnutie zaujímavých informácií a postrehov.

Obsah

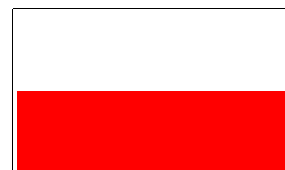
1	Poľsko.....	3
2	Pár týždňov do odjazdu.....	4
3	Poľský jazyk.....	4
4	Čo na cestu.....	11
5	Rzeszów.....	11
6	O univerzite.....	12
7	Kultúrne a spoločenské rozdiely.....	12
8	Príjazd do Rzeszowa.....	15
9	Ubytovanie na internáte.....	15
10	Uvítanie s prodekanom, vybavenie formalít.....	17
11	Stravovanie.....	17
12	Ohlásenie sa na oddelení medzinárodných vzťahov.....	18
13	Šport.....	19
14	Výjazd do mesta.....	19
15	Doprava.....	22
16	Kontakt (nielen) s domovom.....	23

17	Čítareň.....	24
18	Reštaurácie a kluby.....	25
19	Nákupy.....	26
20	Slangové a hovorové výrazy.....	27
21	Hudba.....	27
22	Zdroje.....	28
23	Webové odkazy.....	28

1 Poľsko

1.1 Základné údaje

Poľsko (Poľská republika – Rzeczpospolita Polska) je našim severným susedom. Okrem nás susedí s Českou republikou, Bieloruskom, Nemeckom, Litvou, Ukrajinou a Ruskom. Názov Poľsko sa odvodzuje od názvu kmeňa Poľania, ktorý žil vo Veľkopoľsku (časť Poľska). Slovo Polanie sa dá preložiť ako obývajúci otvorené polia.

Počet obyvateľov podľa sčítania v roku 2005 je 38 622 000. Hustota obyvateľstva je 124 obyv./km². Hlavné mesto Varšava má 1,7 milióna obyvateľov. Administratívne je Poľsko rozdelené na 16 vojvodstiev. Vlajka Poľska je tvorená bielym a červeným pruhom. Národná hymna je Mazurek Dąbrowskiego. Poľsko je takmer jednonárodnou krajinou, menšiny tvoria menej než 5 % obyvateľstva.

1.2 História

História poľského národa je plná krvyprelievania, Poliáci často museli svoju nezávislosť hájiť v boji. Rozkvet Poľska nastal v XVI. storočí, kedy sa spojilo s Litvou do útvaru zvaného Poľsko-Litovská únia. V polovici XVII. storočia vypuklo kozácke povstanie, ktoré malo za následok odcudzenie sa východnej časti krajiny a pripojenie k Rusku. Ďalšie vojny proti Rádu nemeckých rytierov, Prusku a Švédsku krajinu veľmi oslabili a v roku 1772–1795 došlo k deleniu krajiny medzi Prusko, Rusko a Rakúsko, čo malo za následok koniec Poľska.

Poliaci sa niekoľkokrát vzopreli nadvláde, no úspešne sa Poľskú republiku podarilo obnoviť až po prvej svetovej vojne. Smutnejšou históriou našich vzájomných vzťahov tých časov je boj pri Tešíne, kedy si Poľsko robilo neoprávnené nároky na československú hranicu. Viac o tomto incidente si môžete prečítať v [článku](#) na Neviditeľnom psovi. Začiatkom druhej svetovej vojny bola Poľsko opäť rozdelené, a to medzi Rusko a Nemecko a po druhýkrát v dejinách prestalo existovať.

V Poľsku sa podobne ako v celej východnej Európe dostali k moci komunisti (1948). Bol nastolený totalitný režim podobný tomu v Česko-Slovensku či ZSSR. V roku 1952 sa zmenila na Poľskú ľudovú republiku. Rok 1956 priniesol trocha viac slobody a menej teroru. V roku 1980 boli

po vlne štrajkov založené nezávislé odbory Solidarita (Solidarność), ktoré sa postupne stali dôležitou politickou silou. Na ich čele stál neskorší prezident Lech Wałęsa. Solidarita v prvých postkomunistických voľbách roku 1990 zvíťazila. Po páde komunizmu Poľsko, podobne ako Maďarsko či Česko-Slovensko, prijalo tvrdú ekonomickú reformu s cieľom transformovať svoju socialistickú ekonomiku na konkurencieschopnú. V roku 1999 sa stalo členom Severoatlantickej aliancie a 1. mája 2004 spolu s ďalšími 9 krajinami členom Európskej únie.

2 Pár týždňov do odjazdu...

Pred výjazdom do Poľska vám doporučujem zoznámiť sa prinajmenšom so základmi poľského jazyka. Na ulici či v obchode vám takmer určite nebudú Poliaci anglicky rozumieť a aj keď (pomalou) slovenčinou či češtinou sa všeobecne dá dohovoriť, určite domáci vašu snahu naučiť sa jazyk ocenia.

Nasledujúcu časť som preto venoval predstaveniu niekoľkých užitočných fráz a obratov. Okrem tejto slovnej zásoby nájdete v závere niektorých statí slovnú zásobu zameranú na konkrétnu tématiku, ktorá vám dúfam pomôže rýchlejšie sa v danej situácii orientovať.

Nazdávam sa, že na škodu nebude tiež vreckový poľsko–slovenský/český slovník. Mne sa jeden podarilo kúpiť v antikvariáte v centre Rzeszowa. Zo slovníkov elektronických doporučujem poľsko–český slovník od firmy Lingea, s. r. o. (2390,- Kč s DPH), LangSoft, s. r. o. ([cenník](#)) prípadne jeden z [offline slovníkov](#) s databázou slov [czech.dicts.info](#) (zdarma, ale len so skutočne základnou slovnou zásobou). Ak sa budete chcieť ďalej zdokonaľiť, môžete si stiahnuť zdarma [slovník synonym](#) a vygenerovať si z neho dáta pre váš slovník (článok***). Z online slovníkov môžete použiť napríklad slovník [rewin](#).

Univerzita vám (i ostatným študentom na výmennom pobyte) ponúkne možnosť absolvovania kurzu poľského jazyka (1 alebo 2× v týždni – podľa dohody), ktorý rozhodne doporučujem navštevovať.

3 Poľský jazyk

Poľština patrí medzi západoslovanské jazyky (indoeurópska jazyková rodina) rovnako ako čeština, slovenčina a lužická srbčina. V 10. storočí boli západoslovanské jazyky do veľkej miery stále jeden jazyk, potom sa začali od seba rozchádzať, ale ešte v 14. storočí si Poliaci bez problémov rozumeli so Slovákmi i Čechmi. Veľa cirkevných slov je podobných češtine aj z toho dôvodu, že Poliaci prijali kresťanstvo od Čechov. V priebehu storočí poľština prijala veľa slov cudzieho pôvodu (z latinčiny, francúzštiny, nemčiny, češtiny), neprebehla tu žiadna veľká jazyková čistka.

Poľsky sa hovorí nielen v Poľsku, ale aj na územiach iných štátov s poľskou menšinou – v Česku, na Slovensku, Ukrajine, v Bielorusku, Litve. V dôsledku mnohých vysťahovaleckých vln v uplynulých 200 rokoch sa možno stretnúť s poľštinou prakticky všade.

3.1 Výslovnosť

Prízvuk dávajú Poliaci takmer vždy na predposlednú slabiku.

<i>Pol'ský znak</i>	<i>Výslovnosť</i>	<i>Príklad (prízvuk)</i>
ą (a z ogonkiem)	o + nevýrazné u alebo om	postąpić [post ^o ˈpitʲ], mąka [m ^o ˈka], wachać [w ^o ˈchatʲ]
ę (e z ogonkiem)	e + nevýrazné u	sęp [seˈp], ręka [reˈka]

<i>Pol'ský znak</i>	<i>Výslovnost'</i>	<i>Príklad (prízvuk)</i>
	alebo en	
ó (o z kreską)	u ako v uznanie	tchórz [tchuż]
ł	neznelé u ako v anglickom wow!	łumaczenie [tuumačenie]
h alebo ch	h alebo ch	Poliaci vo výslovnosti h a ch nerozlišujú. jechać [jehať] alebo [jechať], [chodzić = hodić]
rz alebo ż	ż ako v žirafa	Rzeszów [żeşuf]; życie [żyćie]
sz	ś ako v šok	prosze [proşe]
cz	ć ako v čin	czy [čy]
si alebo ś (s z kreską)	mäkké ś (şj)	Zalesie [Zaleşje]
ci alebo ć (c z kreską)	mäkké ć (ť)	dojść [dojšjt'
zi alebo ź (z z kreską)	mäkké ź (żj)	zima [żjima], źle [żjle]
ni alebo ń (n z kreską)	ń	nic [ńic], koń [koń]
w (vu)	v	do widzenia [dowidzenia]
w na konci slova	f	przytyw [pżypuyf]
v (fau)	-	jednoduché v poľština nemá, vyskytuje sa v cudzích slovách
y	zadné y	rynek [rynek]

3.2 Základné („slušnostné“) fráze

Dobry deň	Dzień dobry
Ahoj/Nazdar	Czesć/Witam/Hej
Haló (do telefónu)	Słucham
Veľmi ma teší	Bardzo mi miło
Ako sa darí?/Ako sa máš?	Co tam?/Co slychać?/Jak leci?/Jak się czujesz?
Ako sa máš?	Jaki masz nastrój?/Co u ciebie?/Jak się masz?
Maj sa/Zatiaľ/Zajtra	Pa/Trzymaj się/Nara(zie)/Do zobaczenia/Do jutra/Do powodzenia
Dovidenia	Do widzenia
Hned' som späť	Zaraz wracam
(Veľmi pekne) Ďakujem/Díky	Dziękuję (bardzo)/Dzięki
Prosím (v rôznych významoch)	Prosze (bardzo)
Prosím (o)	Poproszę

Nie je problém/Niet za čo (ďakovať)	Nie ma sprawy/Nie ma za co/Nie ma problemu
Rado sa stalo/Aj nabudúce	Ależ to drobnostka/Z największą przyjemnością/Polecam się na przyszłość
Prepáč(te)	Przepraszam (panu/pani)
Neospravedľňuj sa.	(To) nie przepraszaj.
Prepáčte	Niech pan/pani wybaczy
Podobne (vám prajem všetko dobré..)	Wzajemnie

3.3 Vyjadrenie názor/postoja/nálady

áno/hej	tak/no
nie	nie
možno/hádam/snád'	może
no ved'/práve	no właśnie/dokładnie/o to mi chodziło/akurat
snád'/asi	chyba
vôbec	w ogóle
určite	pewnie/na pewno
Súhlasím	Zgadza(m) się
Máš pravdu	Masz racje/słuszność
Samozrejme	Oczywiście
Skutočne	Rzeczywiście
Radšej nie	Lepiej nie/Raczej nie
zle/na nič	źle/kiepsko
dobre/fajn	dobrze/fajnie/nieźle
ako-tak	jako tako
Výborne/Úžasne	Bardzo dobrze/Świetnie/Cudownie/Super
V poriadku	(Wszystko) w porządku
Nevadí	Nic nie szkodzi/To nieważne
Neprekáža	Nie przeszkadza
Je mi to ľúto	Przykro mi/Smutno mi/Żaluję
Bohužiaľ	Niestety
Páči sa mi	Podoba się mi
Mám rád(a)/Lúbim	Lubię
Snažím sa	Staram się
každopádne	w każdym razie
podľa mňa	moim zdaniem
Mám (taký) pocit, že	Mam (takie) wrażenie, że

na základe/podľa	na podstawie/według (wg)
v podstate	w zasadzie

3.4 Tvorenie otázky

Otázku (pytanie) utvoríme predradením slovíčka Czy pred oznamovaciu vetu alebo výraznejšou intonáciou.

Otázka na vykvanie	(Czy) pan/pani + 3. os. sg. ?
Otázka na tykanie	(Czy) + 2. os. sg. ?
Koľko	Ile
kto/ktosi	ktoś
Prečo	Dlaczego/Czemu/Po co
Ako	Jak
Aký/Aká/Aké	Jaki/Jaka/Jakie
(S) Kým	(Z) Kim
Čím	Czym
Kedy	Kiedy
Kde/Kam	Gdzie
Čo	Co

3.5 Vyjadrenie množstva

mnoho/veľa	dużo/sporo/wiele
niekoľko/zopár	kilka/parę
málo/nemnoho	mało/nie wiele
príliš	za/zbyt
máličko/ešte menej než máličko (pidi)	malutko/ticiu-ticiu
iba	tylko
toľko	tyle
trochu	trochę
všetko	wszystko
nič	nic
niečo/čosi	coś
ešte	jeszcze
už	już
takmer/skoro	niemal/prawie

3.6 Vyjadrenie času

ešte	jeszcze
------	---------

už	już
nikdy	nigdy
niekedy	czasami/od czasu do czasu
teraz	teraz
dnes	dziś/dzisiaj
včera	wczoraj
zajtra	jutro
kedysi	kiedyś
počas	w czasie
konečne	wreszcie
naposledy	ostatnim razem
pred (pred 2 rokmi)	... temu (2 roki temu)

Čas sa v poľštine uvádza často v 24-hodinovom formáte, prvá číslovka (označujúca hodiny) je radová, druhá (minúty) základná. Napríklad: Je trzynasta czterdzieści pięć. Je 13:45.

3.7 Vyjadrenie potreby

Musím	Muszę
Potrebujem	Potrzebuję
Chcel(a) by som	Chciał(a)bym

3.8 Dohovorenie stretnutia

Hodí sa?	Pasuje?
Navrhujem	Proponuję
párty/večierok	impreza
zavolať (komu)/telefonovať	zadzwońić do
prezvoniť	puścić pinga/strzałkę/bombę

3.9 Užitočné slovesá

hodiť	rzucić
uraziť sa	obrazić się
overiť, potvrdiť, „checknúť“	sprawdzić
stihnúť (vlak/autobus)	zdarzyć
zistiť/overiť	sprawdzić
hľadať	szukać
pokaziť/zničiť	popsuć
rozhodnúť sa	postanowić/zdecydować się

3.10 Užitočné fráze

Ale choď!/Nevrav!	No co(ś) ty!
Neboj sa	Nie przejmuj się
Hľa!/Pozri!	Oto!/Zobacz!/Popatrz!
Koľko je hodín?	Która jest godzina?
Poradím si	Dam rady
Dá sa tak povedať	Można tak powiedzieć
Som lenivec	Jestem leniuchem/Nie chce się mi
A opačne	I odwrótnie
Vážne/Nepreháňam!	Serio!/Bez przysady!/Nie przysadam!
ideme/dvíhame sa/valíme preč	spadamy/zmywamy się/spływamy/ zjeżdżamy/ewakuujemy się/katapultujemy się
ponáhľajme	zawusajmy/śpieszmy/wrucamy 5ke
sprosto	chamsko

3.11 Gramatika (veľmi, ale veľmi stručne)

Z vlastnej skúsenosti viem, že Poliáci nie sú čo sa týka ich spisovnej reči prílišní pedanti. Pokiaľ teda môžem porovnávať napríklad s Čechmi. Máte teda o dôvod menej báť sa „v teréne“ konverzovať.

3.12 Podstatné mená

Rovnako ako slovenčina má poľština 3 rody (rodzaje) – mužský, ženský a stredný. Spôsob rozpoznania je rovnaký ako v našej materčine (podstatné mená mužského rodu končia na spoluhlásku, na a končia podstatné mená rodu ženského, zvyšok – teda zostávajúce samohlásky – je rodu stredného).

Z pádov sa najčastejšie v hovorovej reči stretnete s genitívom (zápor), akuzatívom (prosím o) a inštrumentálom (kým som, čím mám ísť). Nasledujúca tabuľka znázorňuje skloňovanie týchto pádov pre každý rod.

	Nominatív	Genitív	Akuzatív	Inštrumentál
M	-spoluhláska	-a -u	- (bez zmeny)	-em -iem (po k/g)
Ž	-a	-y/i	-ę	-ą
S	-e,i,o,u	-a	- (bez zmeny)	-em -iem (po k/g)
plurál		skrátene slova	- (bez zmeny)	-ami
príklad	chleb	nie ma chleba	prosze chleb	chlebem
	muzika	nie ma muzyki	prosze muzykę	z muzyką
	chleby	nie ma chlebów	prosze 2 chleby	chlebami

3.13 Prídavné mená

mužský rod: -y, ženský rod: -a, stredný rod: -o/-e

zápor: nie + bezprostredne za ním nasleduje prídavné meno, napr. niezły, niedobra, niesilno.

3.14 Zámená

ten, ta, to = tento, táto, toto

tamten, ona, ono = tamten, tamtá, tamto

mój, twój, jego, jej, nasz/swój, wasz, ich

3.15 Slovesá

neurčitok: gadać (koreň slova: gada)

ja gadam alebo mowię

my gadamy

ty gadasz

wy gadacie

on, ona, ono gada

oni gadają

Zápor sa označuje slovíčkom *nie*: Nie mam. Nie musimy.

Podmieňovací spôsob sa tvorí pomocou slovíčka być powinno, napr. Powinieneś jesteś uczyć się = Mal by si sa učiť'.

Minulý čas sa tvorí pridaním łe alebo łys medzi koreň a koncovku: gadałem, gadałeśz, gadał, gadałyśmy, gadałyście, gadałi.

Čas budúci sa tvorí pomocou slovíčka być + koreň slova + ł/ła/ły (ja będę gadał, będziesz gadał, ona będzie gadała, my będziemy gadały).

Poľština nemá vyknanie ale „pan(i)kovanie“. Pri vykaní sa odkazujete na 3. osobu jednotného čísla v príslušnom rode (pan/pani):

„Czy ma pan czas?“, „Czy można panią poprosić o ...?“

3.16 Pravopis

Pravopisné pravidlá sú zložité – najväčší problém bude zrejme písane mäkkého a tvrdého y (častokrát býva opačne, napr. statystyka, gimnastyczna) – i a y však možno, narozdiel od nášeho jazyka, rozoznať z reči. Ako malá pomôcka slúži pravidlo, že po *k* a *g* v poľštine nikdy nepíšeme ypsilon.

podstatné meno	rzeczownik
prídavné meno	przymiotnik
sloveso	czasownik
rod	rodzaj
minulý/prítomný/budúci čas	przeszły/współczesny/przyszły czas

Ak túžite po ďalších informáciach o poľskej gramatike, doporučujem stránku [anglickej wikipédie](#) alebo vyhľadávač google.

Výslovnosť a slovosled možno odpočúvať okrem real-life rozhovorov napríklad z rádia či televízie, pre pravopis sa mi najlepšie osvedčilo sledovanie filmov s poľskými titulkami. Čo-to sa

dá pochytiť aj z poľského kurzu jazyka ...

4 Čo na cestu

Samozrejme záleží od vašej náтуры a od toho, ako si váš pobyt predstavujete. Rozhodne by som šetril miestom v kufri na potravinách – ceny, výber i dostupnosť sú prakticky rovnaké ako u nás. Ak budete mať istotu ubytovania na Zalesiu vysoko doporučujem prostriedky na zahnanie večernej nudy. Knižku, notebook s filmami, karty, aké máte možnosti. Hodiť sa pravdepodobne bude aj príbor či hrnček a šnúra na prádlo. Napätie i zásuvky sú našťastie rovnaké a adaptér či trafo potrebovať nebudete. K dokladom si pribalíte 2 pasové fotografie. Budete ich potrebovať. Tiež doporučujem vybaviť si cestovné poistenie.

5 Rzeszów

Bude určite na mieste, ak sa dozviete niečo o meste, kde budete tráviť nasledujúci semester (prípadne dva) ešte pred tým, než dorazíte.

Rzeszów [vysl. Žešuf, ale do Rzeszowa = do Žešova] je hospodárskym, vedeckým a kultúrnym centrom juho-východného Poľska, hlavným mestom Podkarpatského vojvodstva a sídlom dieceziálnej správy. Na ploche 54 km² tu žije približne 160 000 obyvateľov. V poslednej dobe počet obyvateľov i rozloha expanduje, pridružujú sa k nemu okolité obce.

Nachádza sa na podnoží Karpát v údolí rieky Wisłok. Vo vzdialenosti 10 km od centra mesta funguje letisko prispôbené obsluhu medzinárodnej premávky a stálym spojom s Varšavou.

K najzaujímavejším pamiatkam patrí farský kostol so zvonnicou zo XIV. storočia, radnica z XV. storočia, ktoré bola mnohokrát prestavaná, kaštieľ rodiny Lubomirski zo XVI. storočia, kláštor Bernardinov, kostol a kláštor Reformátov z XVIII. storočia, ako aj meštiacke domy v centre mesta na hlavnom námestí – Rynku, ktoré postupne od XVII. storočia získali súčasnú architektonickú podobu. Pod týmito domami a námestím sa nachádza podzemný turistický chodník s dĺžkou 213 metrov, ktorý zahŕňa 34 pivníc.

Nedáľeko zastávky Plac Wolności možno nájsť židovskú synagógu – spomienku na židovské obyvateľstvo, ktoré pred 2. svetovou vojnou tvorilo veľkú časť Rzeszowskej populácie. Na okraji centra mesta sa nachádza pomník na pamiatku padlých v 2. svetovej vojne. Bohužiaľ umelecké stvárnenie v očiach ľudí vyvoláva úplne iné pocity a tak tento monument dostal nelichotivú hanlivú (a všetko vysvetľujúcu) prezývku „Big Pussy“ (v poľštine: Duża C..a).

Kvôli nepríliš historickým hodnotám v Rzeszowe sa občas posmešne hovorí o „Rzeszowe okolo Łancota“, aj napriek tomu, že Łancut je takmer 10× menší.

Ďalšie informácie o Rzeszowe možno nájsť na [stránkach slovenskej wikipédie](#).

obyvateľ(ka) Rzeszowa	Rzeszowian(ka)
výhľad	widok

6 O univerzite

Rzeszowska univerzita – Uniwersytet Rzeszowski (UR) bola založená 7. júna 2001 zlúčením troch inštitúcií vyššieho vzdelania: Vyššej školy pedagogickej v Rzeszowe, rzeszowskej pobočky Univerzity Marii Curie-Skłodowskiej a Fakulty Ekonomickej v Rzeszowe Akadémie Rolníckej v Krakowe.

Univerzita zastrešuje 6 fakúlt:

- ekonomická
- filologická
- matematicko-prírodná
- pedagogická
- právnická
- sociologicko-historická.

Univerzita zohráva dôležitú úlohu vo vytváraní medzinárodných kontaktov. Splňa rolu intelektuálneho a kultúrneho premostenia medzi Ukrajinou a zjednotenou Európou. Rzeszowska univerzita udžuje široké kontakty so zahraničnými univerzitami. Spolupracuje so svojimi susedmi i s ďalšími krajiny Európskej únie. Aktívne sa účastní programov Socrates/Erasmus, Ceepus, Leonardo da Vinci, Socrates/Comenius.

Na 26 odboroch študuje vyše 25 tís. študentov (z toho približne polovica denné štúdium). Poskytované sú tiež štúdiá podiplomové, doktorské i Univerzita tretieho veku. Na univerzite pracuje 1900 pracovníkov, z toho 1200 tvoria vysokoškolskí kantori.

Rektorom univerzity je prof. dr hab. Włodzimierz Bonusiak. Sídlo rektorátu je na al. Rejtana 16c. Na čele fakulty ekonómie je prof. dr hab inž. Sylwester Makarski. Bakalárske štúdium trvá 6 semestrov, štúdium magisterské 4.

Zameranie si študent vyberá po 3. semestre bakalárskeho štúdia:

- ekonomia przedsiębiorstwa (podnikateľská)
- ekonomika agrobiznesu (poľnohospodárstva)
- gospodarka regionalna i lokalna (miestne a regionálne hospodárstvo).

Adresa dekanátu Fakulty ekonomickej je: Dziekanat Wydziału Ekonomii, ul. Ćwiklińskiej 2, 35-601 Rzeszów, +48 17 872 16 02..

Webové stránky univerzity: www.univ.rzeszow.pl a fakulty: www.univ.rzeszow.pl/ekonomia.

7 Kultúrne a spoločenské rozdiely

Poliaci (iba muži) si pri pozdrave (úvodnom i záverečnom) vždy podávajú ruku. Nielen pri predstavovaní sa alebo po tom, čo sa dlhšiu dobu nevidia, tak ako je to zvykom u nás. Ženy sa niekedy letmo dotknú ruky. Objatie taktiež vídať častejšie.

Ak ponúkate kávu alebo čaj, majte vždy na stole aj cukorničku – hosť si o ňu nemá pýtať. Všeobecne sa nedoporučuje s málo známymi ľuďmi diskutovať o náboženstve a preto sa tejto téme radšej vyhnite.

Príslovečná je poľská pohostinnosť, aj keď to platí o slovanských národoch všeobecne. Ponúka sa tvrdé, často vodka. Častým zvykom je ľudový spev (najmä na rodinných oslavách, či v prítomnosti starších ľudí).

Počítajte s tým, že pre väčšinu Poliakov je čas len veľmi orientačný. Nebuďte príliš prekvapení, ak vás učiteľ nechá, aj napriek dopredu dohodnutom čase, polhodiny (i viac) stáť na chodbe či vaši noví známi sa objavia až dávno po uplynutí akademickej štvrt hodinky.

Poľsko je silne katolícka krajina a oblasť Podkarpatského veľkohoľštva je veľmi religijná. Omše sa konajú denne, od rána až do večera – pre tých, ktorí v nedeľu nemôžu alebo chcú chodiť viac než 1× v týždni. Dĺžka omše je obvykle 45–60 minút. Okrem tradičnej mše v plnej vážnosti možno navštíviť kostol Saletynów (ul. Dąbrowskiego), kde je priebeh mše o niečo živší. Piesne sú tu doprevádzané hrou na gitaru, husle či bubienky. Taktiež tu funguje študentský spolok (studentskie duzpasterstwo). Každý rok sa koná púť (*pielgrzymka*) do Częstochowej (z Rzeszówa trvá cca 10 dní).

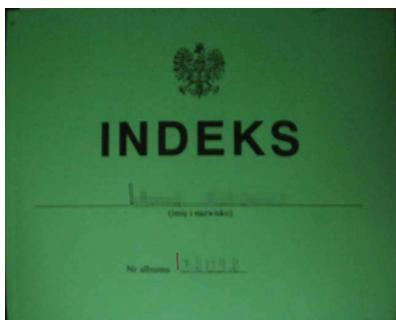
Kňazi sú veľmi váženými (a často tiež dobre finančne zabezpečenými) osobami. Krucifix vidieť na každom kroku – v obchodoch, ako príviesok v autách, v domácnostiach, na učebniach či v jedálni. Nekatolícke cirkvy sa v Rzeszowe nezduružujú. Pápež Ján Pavol II. v srdciach Poliakov stále žije, o čom svedčí stále úspešný predaj DVD/VHS a knižiek s jeho životopisom, podobizne či záznamy prejavov v rádiu.

Poliaci sú vo všeobecnosti otvorení a priateľskí k cudzincom, niekedy dokonca priateľskejší než k svojim rodákom. Správanie sa ľudí je často determinované heslom: „Čo na to povedia ľudia...“

mša	święta msza
kňaz	ksiądz, duchowny, prezbiter, kapłan
kostol	kościół
Nevyzúvajte sa!	Nie sciągaj butów!
Posaďte sa	Proszę siadać
Prosím, len ďalej!/Vstúpte!	Proszę wejść!
Ponúkni sa!	Częstuj się!
chlebíčky	kanapki
navštíviť	odwiedzić
odprevadiť	przeprowadzić
Ďakujem za pozvanie.	Dziękuję za zaproszenie

7.1 Český vs poľský študent

Nasledujúce odstavce sa týkajú bežného Poľského študenta (nie študenta na výmennom pobyte).

Štúdium je rozdelené na 2 semestre po 15 týždňoch + skúškové obdobie. Index je podlhovastá zelená knižka. Na druhej stránke indexu je študentský sľub. Posledná stránka je potvrdenie o ukončení štúdia a je zvykom túto stránku zahýbať (aby k ukončeniu nikdy nedošlo). Niektorí študenti si index zohýbajú hneď celý. Ak vám niekto drží palce alebo praje šťastie na skúške/pri zápočte je zvykom NEďakovať (aby to neprinieslo *pecha* – nešťastie). Odpoviete: *Nie dzienkuję*. Známkovanie 3 – 5 po polbodoch, kde 5 je najlepšia, 2.5 už znamená opakovanie

termínu.

Ťaháky sú na skúškach rovnako časté a obľúbené ako u nás. Študenti údajne chodia na prednášky vo väčších počtoch než u nás. Občas sa možno stretnúť s korupciou.

semester	semestr
index	indeks
zápočet	zaliczenie
ťahák	ściągą
skúška, skúšajúci	egzamin, egzaminator
zložiť skúšku	zdać egzamin
bakalár	licencjata
inžinier	magister inżynier
skúškové obdobie	sesja
známka	ocena
prednáška	wykład
prednášajúci	wykładowca
cvičenie	ćwiczenie
učiteľ/kantor	nauczyciel
vedúci diplomovej práce	promotor

7.2 Sviatky

Neviem ako je to v zimnom semestri, ale v letnom je na môj vkus tých voľných dní priveľa. Posúďte sami: cca v polovici semestra je týždeň voľno – Veľká noc. Prvého mája sa oslavuje sviatok práce, 3. máj je dňom Ústavy. Deň medzitým je pre väčšinu businessov tiež voľný.

Potom tu máme Juvenálie – 3 dni voľna pre vysokoškolákov, spravidla streda – piatok. Celé to uzaviera Piknik a Výročie založenia fakulty (oba sviatky po jeden deň, vyhlásené rektorom UR). Počas skúškového obdobia sa oslavuje veľký náboženský sviatok – Božieho tela.

Na každý deň pripadajú v kalendári 2, niekedy až 3 mená, častokrát sa opakujú. Neznamená to však, že by oslávenec mal meniny viackrát v roku. Platí zásada, že meniny sa oslavujú po narodeninách. Meniny majú pre Poliakov väčšiu dôležitosť ako narodeniny a oslávenec je obdarovaný množstvom darčiekov od svojich blízkych.

7.3 Bezpečnosť

Po zotmení sa v Poľsku nerady dievčatá prechádzajú po vonku samé a v niektorých častiach mesta sa to nedoporučuje ani jednotlivcom opačného pohlavia. Rzeszów je ale podľa štatistík miesto s nízkou kriminalitou a tak to netreba s ustráchanosťou príliš preháňať. Za nebezpečnejšie (po súmraku) sa považuje časť mesta Baranówka IV (konečná autobusov 18 a 19). Neradno tiež nosiť červený šál – ak teda nepatríte k fanatickým fanúšikom miestneho futbalového klubu. Vtedy budete asi s rizikom újmy na zdraví od kolegov z klubu Resowia počítať.

8 Príjazd do Rzeszowa

Najpohodlnejší a najlacnejší spôsob akým sa dostať do Rzeszowa je vlakom. Lístok zo Zlína stojí približne 1 000 Kč, no ČD poskytujú až 80% zľavu pri kúpe spiatocného lístku. Spiatočnú cestu je však treba absolvovať do 2 mesiacov od kúpy. Môžete si takto pobyt v Poľsku rozdeliť a doma načerpať zásoby a osviežiť si materčinu.

Cesta zo Zlína trvá necelých 10 hodín, prestupuje sa v Katowiciach/Krakowe. Poľské železnice sa nepovažujú za pýchu národa – vlaky sú špinavé, meškajú a kvôli bezpečnosti nedoporučuje cestovať vlakom v noci.

Na stanici vás pravdepodobne vyzdvihne a privíta univerzitou poverený študent – opiekun a pomôže vám s ubytovaním na internáte. Veľmi doporučujem, aby ste sa s *opiekunom* spojili ešte pred vašim výjazdom cez e-mail alebo gg – gadu-gadu (poľská obdoba icq/msn, symbol:) a vymenili si poznávacie znamenie, prípadne fotografie.

osobný vlak	pociąg osobowy
rýchlik	pociąg pośpieszny
cestovať vlakom	jechać pociągiem
smer	kierunek
Voľno?	Można?
Je tu prosím voľno?	Przepraszam, czy można sobie usiąść?
Nebude vám vadieť, ak otvorím okno?	Czy panu/pani nie będzie przeszkadzać jeżeli otworzę okno?
lístok	bilet
sprievodca	konduktor
stanica	stacja
batožina	bagaż
ochranca	opiekun

9 Ubytovanie na internáte

Fakulta ekonomická ma zmluvu s internátmi v mestskej časti (osiedlie) Zalesie. Nachádzajú sa tu tri budovy. Domovy študenta. Hilton a Merkury sú určené pre študentov bakalárskeho a magisterského štúdia, Dom asistenta – ako už názov napovedá – pre asistentov. Na víkend internáty väčšina študentov opúšťa a tak býva trochu „mŕtvo“.

Internáty na ul. Cicha

Internáty pre študentov ďalších fakúlt sa nachádzajú na ul. Cichej (neďaleko od TESCO) – DS Laura a DS Filon, neďaleko železničnej stanice – DS Olymp.

Vám bude pravdepodobne pridelená izba na internáte Merkury alebo Hilton. Za cenu 200 zł sa jedná o celkom solídne bývanie. Buňka 2+1, spoločné sociálne zariadenie (sprcha a záchod oddelené), chladnička, kuchyňa bez drezu a kuchynského náčinia, izby po dvoch lôžkach. Obdržíte 2 kľúče – od buňky a od izby. Ten druhý budete pravdepodobne nechávať na vrátnici (je len jeden).

Dôležité upozornenie! Výrazne nedoporučujem piť vodu z kohútika – je silne chloridovaná a oxidovaná. Napriek tomu však niekedy obsahuje baktérie, o čom som sa mohol počas prvých týždňov (kedy ma na tento detail nikto neupozornil) sám presvedčiť (žalúdočné problémy). Po prevarení je voda síce nezávadná (alebo menej?), ale Rzeszowiaci doporučujú vodu kupovať (5 l kanistry).

Ubytovanie sa platí v hotovosti do 15. dňa v mesiaci v kancelárii oproti vrátnici. Na začiatok pobytu obdržíte sadu čistiacich prostriedkov a mop s vedrom. Vysavač je možné požičať si na vrátnici proti kartičke mieszkanka.

K výmene posteľného prádla dochádza raz v mesiaci v hodinách uvedených na nástenke pri vrátnici. Internáty neposkytujú náhradné žiarovky ani nový toaletný papier.

Na prvom poschodí nad hlavným vchodom sa nachádza spoločenská miestnosť s televízorom. Dostupných je 6 poľských programov (TVP 1, TVP 2, TVP 3 – Rzeszów, TV 4, Polsat a TVN). Televízny ani rádiový signál nie je rozvedený po budove a študenti používajú v izbách externé antény. Najznámejšie rádia sú:

- Rádio Marja (zal. ojciec Rydzyk – katolícke rádio sponzorované dobrovoľnými príspevkami – bez reklám, nepopulárne u mladých ľudí)
- Eska Rzeszów (pop, rock)
- RMF
- Zet
- Radio Stacja
- univerzitné Centrum (vysiela Politechnika)

Smeti sa vynášajú na ohradené smetisko zboku budovy. K dispozícii sú aj kontajnery na triedený odpad. Občas ich chodí „kontrolovať“ miestny bezdomovec, tak sa nezľaknite.

Počas nášho pobytu nefungovala práčovňa. Využíval som preto práčovňu v internátoch na Cichej. Poplatok je 0,50 z€/hod pre prvé dve hodiny a 1 z€/hod pre 3. a ďalšiu hodinu.

riaditeľ	kierownik
internáty	akademiki
vrátnik	portier
čistiace prostriedky	środki
ubytovaný	mieszkanec
voda z kohútika	woda z kranu
ubytovať sa	zakwaterować się
vysavač	odkurzacz
vrátnica	portiernia
izba	pokój
práčovňa	pralnia
pračka	pralka
kľúč	klucz
televízia	telewizja

10 Uvítanie s prodekanom, vybavenie formalít

Prvý pracovný deň po príchode vás pravdepodobne uvíta vo svojej kancelárii (prízemie alebo 4. poschodie hlavnej budovy fakulty pán prodekan. Vysvetlí vám program vášho pobytu, objasní kto vás bude učiť a dá vám kontakty na jednotlivých kantorov. Čaká sa od vás, že v najbližšom možnom termíne ich vyhľadáte a dohodíte sa na detailoch vášho prvého stretnutia.

Doporučujem tiež, aby ste si v prvý možný deň vybavili na študijnom oddelení (prízemie napravo od bufetu) preukaz študenta. Ten vás oprávňuje na študentskú (50%) zľavu pri cestovaní MHD, k vstupu do čítárne a k iným študentským zľavám.

preukaz študenta	studencka legitymacja
vypaviť	załatwić
čítareň/študovňa	czytelnia

11 Stravovanie

Hotové jedlá (obedy) varia v jedálni v prízemí hlavnej budovy. Na výber máte obvykle 2–3 hlavné chody + polievka a džús. Obed stojí 8 z€ pri platbe v hotovosti alebo 7 z€ pri nákupe straveniek na týždeň. Pozor, ak stravenku v daný deň nevyužijete, stráca platnosť. V piatok sú jedálni iba bezmästé jedlá (historické i nábožské dôvody). V súčasnosti z dôvodu vysokej finančnej náročnosti navštevuje jedáleň len málo študentov.

Teplé jedlá sú na predaj tiež vo vedľajšom bufete. Doporučujem vyskúšať poľskú tradičnú polievku *żurek* a v meste potom *zapiękankę* (najlepšia v Rzeszowe je vraj na stanici – stánek STS, chcete z dodatkami). Na Podkarpátí je cítiť vplyv ukrajinskej

kuchyne a tak sa tu možno stretnúť s *gołąbkami*, ruskými *pierogami* (na slano i sladko) alebo *bigosom*. Ako základná surovina do prípravy jedál sa používajú zemiaky. Tradičným nedeľným obedom je polievka *rosól*, zemiakové pyré, schabový kotlet (pečienka), *surówka* (šalát zo surovej zeleniny) s kysnutou kapustou.

Medzi sortimentom obchodov som si veľmi obľúbil *ciastka* – teda veľký výber sladkých i slaných pečív a v priaznivých cenách (kapuśniak, cebulak, drożdówka, ósemka, pączek). Kto pozná seriál *Návštevníci*, možno si obľúbi amarónom podobnú vzhľadom (nie prípravou) *galaretku* (galareta = aspik) – sladká želatína s rôznymi (ovocnými) príchuťami. Puding podobný, ale z vody varený je *kisiel*. Tradične poľský produkt je tiež *polska chatwa* (obdoba tureckého medu).

Pre účely prípravy jedál môžete využívať spoločnú (pre celý internát) kuchynku na prvom poschodí. Nájdete tu 2 plynové sporáky, linku a dvojumývadlo.

Traduje sa, že najlepšia zmrzlina v meste je *U Myszki* (celkom 3 pobočky, najstaršia je na ul. 3. mája v centre). Reštaurácie či služby všeobecné sú drahšie než u nás.

jedáleń	stołówka
zelenina	warzywa
chutný	pyszny/smaczny
obed	obiad
polievka + druhý chod	zupa + drugie danie
chutiť	smakować
kuchyňa	kuchnia
džús	sok
Dobrú chuť!	Smacznego!

12 Ohlásenie sa na oddelení medzinárodných vzťahov

Pravdepodobne nepríliš dlho po vašom prýjazde si s vami dohodne stretnutie Lucyna Kustra/Anna Zajęc z oddelenia medzinárodných vzťahov. Je preto dobré vedieť, kde sa hlavná budova univerzity, kde toto oddelenie sídli, nachádza. Doporučujem pozrieť sa na schématickú mapu mesta (kapitola Základná orientácia v meste). Najjednoduchší spôsob je nasadnúť na autobus č. 19 (smer Baranówka) a vystúpiť cca na 6 zastávke vo chvíli, kedy po ľavej strane jazdy uvidíte modrú budovu univerzity. Ak sa vyberiete pešo, hľadáte Rzeszowski uniwersytet na Rejtana.

Je dosť možné, že pre vás univerzita na privítanie prichystá výlet do Krakowa, rovnako ako

nám. Ak sa tak stane, určite si ho nenechajte ujsť.

Skôr či neskôr určite ucítite potrebu navštíviť knižnicu. Tá najväčšia – univerzitná sa nachádza hneď za hlavnou budovou univerzity. Na prízemí vám na počkanie a za úplatu vyrobia preukaz a účet s heslom, vďaka ktorému môžete využívať služby katalógu či využívať internet (viď kapitola o internete).

univerzita	uniwersytet
knižnica	biblioteka
budova	budynek

13 Šport

Pre tých, ktorí majú pocit nedostatku pohybu sa ponúkajú nasledovné možnosti:

- v letnom semestre možnosť prenajatia kajaku na Wisłoku
- aerobik, volejbal, futbal, stolný tenis či basketbal

v telocvični pri hlavnej budove – po dohode s vyučujúcim telesnej výchovy (mám veľmi pozitívnu skúsenosť) je možné navštevovať hodiny TV, prípadne je možné dohodnúť sa na súkromnom využívaní telocvične (cez víkend)

- futbalové/streetbalové ihrisko pri internátoch, tenisový kurt
- posilňovňa (mužská – Merkury i ženská – Hilton)
- pešia turistika v okolí – veľmi nedoporučujem (slabé, prípadne žiadne turistické značenie, malé prevýšenie), vrch Sv. Magdalénky, pravdepodobne každý vám odporučí Bieszczydy pre serióznejšiu turistiku
- plaváreň – najbližšia je plaváreň Delfin (za TESCOm) – na začiatku mesiaca sú vyvesené rozpisy, kedy je plaváreň otvorená pre verejnosť.

lopta	piłka
plaváreň	pływalnia
hodiny aerobiku	sekcja aerobiku
telocvik	WF (vu-ef) – wychowanie fizyczne
futbal	piłka nożna
volejbal	siatka/siatkówka
telocvična	sala gimnastyczna
ihrisko	boisko
posilňovňa	siłownia

14 Výjazd do mesta

Pre rýchle pochopenie hlavných dopravných ťahov v meste som pripravil veľmi jednoduchú

18)

V centre sa nachádza radnica (ratusz). Na námestí nájdete sochu poľského vlastenca Tadeusza Kosciuszka. Kosciuzsko (1746–1817) bojoval v americkej občianskej vojne na strane koloniálnych vojsk. Po návrate do Poľska získané skúsenosti uplatnil ako armádny generál pri bránení Varšavy pred ruskými a pruskými vojskami. Po rokoch väznenia v rokoch 1794–96 sa vrátil do USA a neskôr do Francúzska, odkiaľ naďalej bojoval za nezávislosť Poľska.

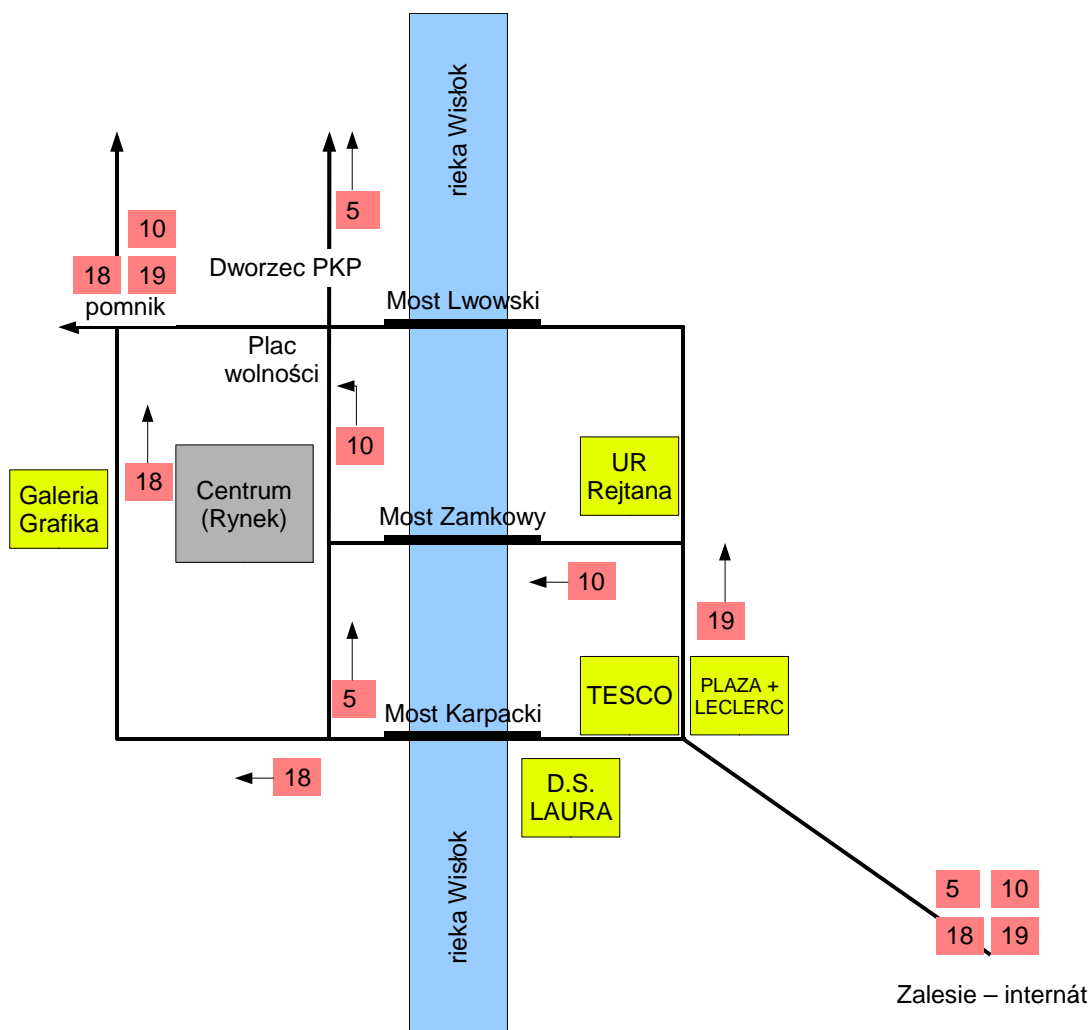
O niekoľko desiatok metrov ďalej je socha najväčšieho poľského básnika – Adama Mickiewicza. Mickiewiczova (1798–1855) Poezje (2 zväzky, 1822–23) bola prvou veľkou poľskou romantickou zbierkou. Ďalšie známe diela sú Dziady cz. 1–4, Pan Tadeusz a Sonety krymské.

mapu.

Dôležité orientačné body a miesta stretnutia sú:

- Dworzec PKP (železničná stanica)
- pomník (na okraji centra)
- Plac Wolności (5 minút od PKP)
- studnia, rynek, ratusz (centrum)
- Galeria Grafika (zastávka Lisa Kuli, č.

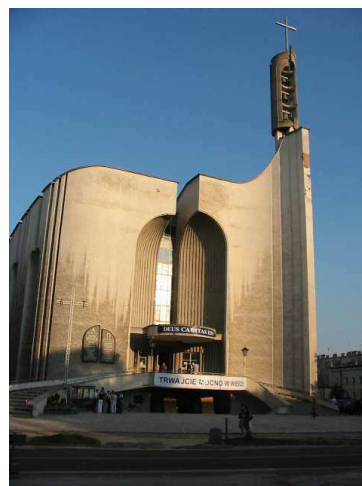

Na začiatok pobytu doporučujem, aby ste sa dobre zorientovali medzi miestami vyznačenými na tejto schéme, absolvovali trasy autobusov a prešli si centrum. Získate tak rýchlo základný prehľad o tom, kde čo je.

Ul. Rejtana

Kostol Saletynow

Plán mesta (1:15 000) je možné kúpiť vo väčšine kioskov alebo supermarketov (6 zł). Na adrese resinetu sa nachádza interaktívna mapa s možnosťou vyhľadávania ulíc. Pre tlač môžete použiť mapu na imageshack.

Ako sa dostanem do/na ...?	Jak dojsć do/na ...?
Som cudzincom	Jestem obcokrajowcem
Nie som odtiaľto	Nie jestem stąd
zabočiť	skręcić
blízko	blisko
d'aleko	daleko
rovno/doprava/dol'ava	prosto/w prawo/w lewo
ísť (autom/vlakom)	jechać (samochodem/poćagiem)
zastávka	przystanek

15 Doprava

V mestskej časti Zálesie, kde sa odohráva väčšia časť nášho pobytu, majú konečnú autobusy 18 a 19, prebieha tadeo i trasa busov č. 5 a 10. Rozpis spojov možno nájsť na [stránkach MPK Rzeszów](#) – Przystanki.

Najjednoduchší spôsob dopravy do centra je spoj č. 19, vystúpiť na prvej či druhej zastávke za mostom (rieka Wisłok) na zastávke Plac Wolności. V prípade, že chcete skočiť na nákupu do TESCO, bude výhodnejšie naskočiť na 5, 10 alebo 18, ktorá zastavuje od TESCO len kúsok. Stačí mať oči otvorené, nemôžete minúť. Cena lístka pre VŠ študenta je 1.05 zlotý (obyčajný stojí dvojnásobok), je však platný iba so študentskou preukážkou. Pozor však, v čase medzi 23. a 5. hodinou platí 100% prirážka k cene lístku a tak si musíte oraziť lístky dva. Toto pravidlo vraj platí od nepamäti a to z toho dôvodu, aby sa jazdy v noci oplácali.

Semestrálna preukážka stojí 200 zł a platí do konca júna. Ak teda v tomto období urobíte aspoň 200 jazd, vyplatí sa si ju obstarat'. Stačiť vám bude študentský preukaz a pasové foto. Lístok sa kupuje v kase biletov cez ulicu naproti železničnej stanici. Revízori, ako snád' však na svete, sú nekompromisní a je zvykom, že kontrolujú pri výstupe z prostriedka hromadnej dopravy. To aby vás neprekvapilo, keď vám niekto zablokuje cestu von. Pokuta za neplatný/chýbajúci lístok je 105 zł a znižuje sa o 30 % ak zaplatíte na mieste alebo do 7 dní v pokladni. Je možné, že vám pri výstupe z autobusu niekto bude podávať lístok. Poďakujte a po ukončení jazdy prípadne opätujte toto gesto.

V prípade, že nemáte možnosť kúpiť lístok v kiosku (napr. v noci), je možné ho kúpiť na zastávke u vodiča za odpočítané drobné. V tomto prípade sa k cene lístku pripočíta 0.50 zł ako manipulačný poplatok. Doprava je väčšinou presná, zhoršuje sa to len pri odpoludňajších zápchach v pracovných dňoch.

revízor	kontroler
zastávka	przystanek
označiť lístok (v autobuse)	skasować bilet
dopravná zápcha	korek

16 Kontakt (nielen) s domovom

16.1 Internet

Prístup na internet je možný:

- v čítárni vedľa hlavnej budovy fakulty (2 počítače, maximálna doba pobytu na PC je stanovená na 30 minút, Po–Pi 9:00–19:00, So: 9:00–13:00)
- v hlavnej knižnici na Rejtana (cca 20 počítačov, potreba vybaviť si preukaz, maximum 60 minút)
- v internetových učebniach 412, 413 a 416 na 4. poschodí hlavnej budovy v čase, kedy neprebíha výuka alebo počas konzultácií (treba sa spýtať vyučujúceho alebo správcu učebne – kancelária na konci chodby)
- v internetovej kaviarni v Domove študenta Hilton, 2. poschodie (2.50/hodinu alebo 1.50/30 minút)
 - otváracie hodiny kaviarne:
 - Po–Št: 16:00–22:00
 - Pi–Ne: 17:00–22:00
 - internetové kaviarne v meste
 - ceny za hodinu sa pohybujú medzi 2 (akademiki na ul. Cicha) a 3 zł, v nedeľu najskôr otvorené po 12. hodine (kaviareň na ul. Grunwaldzka)
 - 2 v centre, na žel. stanici, v Galerii Europa 2, akademiki na ul. Cicha, pri TESCO, často zlúčené s PC herňou

Pripojenie na izbách v internátoch zatiaľ nie je možné (t. č. iba prízemie DS Laura na ul. Cicha).

Použitie operačné systémy: prevažne Windows XP, tiež Windows 2000. Na starých PC v učebni 416 Windows 98. Všetky v poľskej jazykovej verzii. Poľská klávesnica vychádza z anglickej (QWERTY), národné znaky sa píšú pomocou pridržanej pravej klávesy Alt (napr. Alt + S pre ś). Pokiaľ nie sú reštrikcie nastavené neprimerane vysoko, je možno jednoducho pridať slovenskú/českú klávesnicu.

Na počítačoch v čítárni a v knižnici nie je nainštalovaný MS Office ani iný alternatívny (OpenOffice.org) kancelársky balík. Malou kompenzáciou je free prehliadač Word a Excel dokumentov.

S pripojením vlastného notebooku som nemal problémy. Pred pripojením si zistíte, či klienti siete používajú DHCP alebo statickú IP adresu (nie je to všade rovnako). Počítače v kaviarni na Hiltone navyše používajú overovanie MAC adresy, no tú nie je problém zmeniť (v Linuxe parameter príkazu ifconfig: hw ether).

Najnavštevovanejšie poľské servery sú [Wirtualna Polska](#), [Onet.pl](#) (oba vyhľadávače a pošta) a [Allegro](#) (aukciový predaj).

nefunguje	nie dzęła
zapnúť/vypnúť	włączyć/wyłączyć
súbor, adresár	plik, folder

www	[vu vu vu]
bodka	kropka
zavináč (@)	małpa (= opica)/małpka
skopírovať, vymazať, presunúť	skopiować, usunąć, przesunac

16.2 Telefonický styk

Z mobilných operátorov sa mi ako najvýhodnejší javil Orange PL, Era a SimPlus. Všetky spomínané poskytujú bezplatnú SMS bránu na internete. Cena štartovacieho balíčku sa pohybuje okolo 10 zł (aj s kreditom) a je ho dostať v kioskoch alebo u autorizovaných predajcov. U niektorých operátorov platí nepriama úmera medzi veľkosťou dobitého kreditu a jeho platnosťou. U Orange napríklad môžete dobiť za 5 zł, ale kredit bude platiť iba 2 dni (prepadne), kredit dobitý za 25 zł je validný 1 mesiac. Cena SMS sa pohybuje v priemer okolo 0,20 zł (do cudzích sietí), prípadne sa poinformujte o cenách roamingu u svojho domáceho operátora.

Tabuľka – Rozdelenie predvolieb jednotlivých operátorov

Orange	Era	SimPlus	Heya
5xx	6x0 6x2 6x4 6x8	6x1 6x3 6x5 6x7 6x9	88x

V Rzeszowe som nenašiel telefónny automat na mince – všetky fungujú len na kartu. Jeden automat je priamo na internáte. V prípade kontaktu s domovom je možná i opačná cesta – že vám zavolajú na vrátnicu. Vrátnik vám hovor presmeruje na telefón na chodbe, takže máte i trochu súkromia.

internetové brány:

Orange: <http://sms.orange.pl> – pre prijímanie správ z internetu je treba službu aktivovať SMS správou

Era: <http://www.eraomnix.pl/sms> – denný limit 10 sms (registrácia na jedno telefónne číslo)

SimPlus: <http://www.simplus.pl/simplus/showDoc.do?idc=1566>

17 Čítareň

V čitárni pri zadnom vchode hlavnej budovy (viď foto) je možné individuálne študovať (k dispozícií je odborná knižná literatúra i periodiká, cudzojazyčnej literatúry je poskromne). Taktiež sú k dispozícií 2 PC s pripojením na internet.

Po príchode do čitárne sa od vás očakáva odovzdanie študentskej legitimácie službukonajúcej pracovníčke a zapísanie sa do knihy návštev. Obdržíte číslo stolíka, ktorý môžete používať. Pokiaľ však máte záujem iba o internet, nemusíte tento

zasadací poriadok striktno dodržiavať a stačí, keď si usadnete niekde v okolí počítačov, tak aby bolo jasné, že čakáte, kým sa dostanete na radu. Maximálna doba jedného sedenia je 30 minút, občas sa niekde pozabudne a vtedy je dobré sa ozvať.

Knihy sú dostupné iba prezenčne, v prípade potreby je však možné ich na krátku dobu požičať (a napríklad v jednom z neďalekých obchodíkov oxerovať) – v takom prípade musíte vypísať kartičku Dezyderatku.

Ešte budeš dlho?	Jak długo będziesz?/Długo ci jeszcze zajmie?
Len teraz som prišiel/la.	Dopiero teraz przyszedłem.
Nie, už končím	Nie, już (zaraz) kończę

17.1 Kopírovanie, tlač

Ponuka kopírovacích služieb zďaleka prevyšuje ponuku – xero kopírka je k dispozícii v oboch najbližších obchodíkoch, na prízemí Domu Studenta (Po–Pi 9.00–17.00, So 10.00–14.15), v internetovej kaviarni na Hiltone, v čitárni a na 1. poschodí hlavnej budovy fakulty. Elektronické dokumenty možno vytlačiť na prízemí Domu studenta, v internetovej kaviarni na Hiltone a u študentov, ktorý na túto možnosť upozorňujú formou inzerátov na nástenkách internátov.

tlačiť/kopírovať	drukować/kopiować

18 Reštaurácie a kluby

Reštaurácií je v centre viacero: napr. 2 roky stará reštaurácia Sphinx v centre, Czarny kot, Zycie jest piękne, Dessa; z pubov a klubov je najznámejší klub Pod palmą (pod akademikami na Cichej), potom Indeks (študentský klub), Kinopub (disko), Pianoklub, Gramofon (jazz), Mrok (metal), Kuźnia (rock). Ceny piva sa pohybujú okolo 4,50–7 zł, káva 4–8 zł, na sprepitné od študentov nie sú čašníci zvyknutí. WC bývajú často označené trojuholníkom (muži) a kolečkom (dámy). Dobrá pizzu možno dostať v pizzerii je *da Grasso* naproti autobusovej zastávky Plac wolności. Bohužiaľ je zle (vôbec?) riešená ventilácia a tak oblečenie

hostí „nasaje“ vôňu kuchyne.

V okolí internátov na Zalesi nejestvuje kvalitný podnik (miestna pizzeria údajne stojí za deravý groš), čo si študenti v lete kompenzujú barbeque pred internátmi – tzv. grillami.

WC	toaleta/ubikacja/łazienka
Zaplatím	Proszę rachunek
Čo mi doporučíte?	Co pan(i) poleca?
Spolu či osobitne (účet)?	Razem czy osobno?

19 Nákupy

Najbližší obchod – pultový predaj (potraviny, drogéria, kopírovanie) je asi 20 metrov od vchodu do internátu. Ceny sú primerané, ale spravidla bez zľav/akcií. Pre väčšie nákupy (alebo platbu platobnou kartou) doporučujem samoobsluhu Centrum – Delikatesy, ktorá je na konečnej autobusov (cca 5 minút chôdze), prípadne TESCO/PLAZA/E. LECLERC/Rejtana a Fullmarket (30 minút chôdze/5 minút autobusom). V Tesco i Leclercu možno platiť hotovosťne i v EUR, príp. platobnou kartou. Z veľkých supermarketov nájdete v Rzeszowe tiež Lidl (trasa autobusu číslo 5), Macro, Castoram, Media Markt (blízko Tesca), Biedronka, Champion, Centrum. Vo výstavbe je nové obchodné centrum Auchan v Krasnom (autobusy 4, 15).

Čo sa týka alkoholu, v Poľsku platí zákaz predaja tvrdého alkoholu (vrátane vína) v blízkosti kostola a budete si musieť podísť trošku ďalej (najbl. drogéria Śnieżienka, druhá autobusová zástavka v smere do centra). S pivom nebýva problém. Najpredávanejšie značky piva sú Żywiec, Tyskie, Żubr, Harnaś, Lech a Leżajsk. Poľské piva sú silnejšie než slovenské či české značky. Predáva sa tiež piwo z sokem, čiže pivo s malinovou šťavou alebo ginger pivo.

Poľskou národnou menou je od roku 1990 nový poľský zlotý (PLN), ktorý vznikol ako výsledok protiinflačného opatrenia. 1 PLN = 100 groszy. Mince sú vydávané v hodnotách 1, 2, 5, 10, 20, 50 gr, 1, 2 a 5 zł. Bankovky v hodnotách 10, 50, 100 a 200 zł. Bohužiaľ o halierovej „reforme“ sa v Poľsku ani neuvažuje – platenie v grošoch pri kase často zdržuje.

Uvádžam otváracie hodiny najbližších obchodov.

„šopa“/ksero – pri parkovisku pred internátom

Po–Pi 7:00–18:00

So–Ne 8:00–17:00

Galanteria pri ksero

Po–Pi 7:30–19:30

So 7:30–14:00

Delikatesy centrum (autobusová zástavka)

Po–So 6:00–22:00

Ne 9:00–17:00

TESCO, samoobsluha oproti železničnej stanici – nonstop

môže byť?

będe?

igelitová taška

wórek

Drobné si nechajte

Reszty nie trzeba

len sa dívam

narazie rozglądam / tylko glądam

Dzień dobry, prosze czy ma pan/i jakiś ser?

Tylko te plasterki.

Dobra, będe.

I prosze jeszcze ten pasztet. Dziękuję.

Prosze bardzo. Złoty 50.

Prosze, do widzenia.

Nakúpiť možno tiež na nedeľných trhoch alebo ísť za mesto na tzv. geľdu (veľký trh s použitým /občas i ilegálnym/ tovarom).

20 Slangové a hovorové výrazy

Niektoré slangové a obscénne výrazy nepridávam preto, aby ste sa predháňali v hrešení, sú uvedené skôr pre zaujímavosť a predovšetkým, aby ste vedeli, na ktoré výrazy si máte dávať pozor. V takých slovách sú zo slušnosti niektoré znaky nahradené hviezdíčkou.

To ma podrž!/To snád' nie!	Ja pierdolę/pieprzę! (vulg.)/Żartujesz
neslušný	brzytki
drž klapačku	zamknij się
cool/veľmi dobré	zajebicie
Sakra!	k**wa mać
Daj pokój!	Daj spokój!
svalovica	zakwasy
hovorová reč	mówa potoczna
deravá hlava	kapuściawa głowa
súložiť	r*hać (vulg.)
Čože?!	Jezu!/Macko curko/Macko Boska
polícia	policja / psy (slang.) / gliny (hov.)
Pohoda!/V pohode	Spoko!
frajerík/machírek	koleś
homosexuál; nemešlo	ciota (vulg.)/pedał
bábä	niuna/dziecko
blázon/blbec	świr/wariat/szalony/dupek
kámo	stary
kolega/part'ák/kámoš	ziamal (hip-hop)/kumpel/kolega/przyjaciel
chlapík/týpek/borec	gość/facet/cwaniak/kanar/chwat

21 Hudba

Najznámejším poľským skladateľom je [Fryderyk Chopin](#). Možno ste už počuli tiež o Andrzejowi Dobrowolskom alebo Ignacymu Janowi Paderewskom.

Z interpretov modernej hudby je to napr. skupina Mezo, Urszula, Kasia Klich, Owal, Jeden Osiem L, Virgin, Syzmon Wydra, Monika Brodka.

Veľmi známymi ľudovými piesňami sú Szła dziewecka a Hej sokoły (viď Zdroje). Nedávno vďaka skupine ... ožila pesnička 4 łapy, ktorá je „venovaná“ poľskej polícii (refrén: „Łapy, łapy, 4 łapy a na łapach pies kudłaty. Kto dogoni psa, kto dogoni psa? Może ty, może ty? Może jednak ja“).

Medzi nežnejšou časťou divákov je veľmi obľúbená hudobná relácia Taniec z gwiazdami.

22 Zdroje

22.1 Informačné brožúry

Rzeszów (slovenský) – leták získaný na informačnom oddelení, vyd. Úrad mesta Rzeszów, 35-064 Rzeszów, Rynek 1

Uniwersytet Rzeszowski, vyd. Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów. ISBN 83-7338-225-9.

[Slávni Poliaci](#)

22.2 Wikipedia

[Warsaw](#)

[Adam Mickiewicz](#)

[Rzeszów](#)

Všetky fotografické snímky použité v tomto dokumente sú výsledkom vlastnej práce.

22.3 Pod'akovanie

Special thanks to: Ela, Sławek, Patty.

23 Webové odkazy

23.1 Fotogalérie

[flickr.com – Rzeszów](#)

[wikimedia](#)

23.2 Ostatné

[text piesne Szła dziewczeczka](#)

[text piesne Hej sokoły](#)

[možnosť stiahnutia poľských karaoke piesní](#)

[poľské MIDI](#)

[predpoveď počasia](#)

[ďalšie informácie o Poľsku \(hlavne pre turistov\)](#)

[PKP – vlakové spojenia](#)

Tento dokument vznikol za príspevku slobodného software: kancelárskeho balíku OpenOffice.org, Hugin (software na tvorbu panoramatických fotografií) a Gimp.

Dokument neprešiel jazykovou ani korektúrnou úpravou.